

HIDDEN WOMEN IN THE BIBLE

with Chazan Arik Wollheim

Achinoam & Ritzpah (wives of King Saul)

1. שמואל א פרק יד

" מט ויהיו בני שאול, יונתן וישוי ומלכישוע; ושם, שתי בנותיו--שם הבכירה מרב, ושם הקטנה מיכל. וישם אשת שאול, אחינועם בת-אחימעץ; ושם שר-צבאו אבינר, בן-נר דוד שאול."

Saul's sons were: Jonathan, Ishvi, and Malchishua; and the names of his two daughters were Merab, the older, and Michal, the younger. The name of Saul's wife was Achinoam daughter of Ahimaaz; and the name of his army commander was Abiner son of Saul's uncle Ner.

2. שמואל א פרק כ

" ל ויחר-אף שאול, ביהונתן, ויאמר לו, בן-נעות המרדוּת: הלא ידעתי, כי-בחר אתה לבן-ישי, לבשתך, ולבשת ערות אמך." Saul flew into a rage against Jonathan. "You son of a perverse, rebellious woman!" he shouted. "I know that you side with the son of Jesse—to your shame, and to the shame of your mother's nakedness!"

3. רש"י שמ"א כ, ל

" כשחטפו בני בנימן מבנות שילה שיצאו לחול בכרמים, היה שאול ביישן ולא רצה לחטוף, עד שבאתה היא עצמה והעיזה פניה ורדפה אחריו:"

4. שמואל א יא

" ה והנה שאול, בא אחרי הבקר מן-השדה, ויאמר שאול, מה-לעם כי יבכו; " Saul was just coming from the field driving the cattle; and Saul asked, "Why are the people crying?"

5. שמואל א כ, כה

" וישב המלך על-מושבו כפעם בפעם, אל-מושב הקיר," When the king took his usual place on the seat by the wall,

6. רד"ק שמ"א כ, ל

" מאמך היה לך זה שהיא מורדת ברצוני וכמו כן אתה מורד במה שאני רוצה ואוהב... עתה יאמרו השומעים שאתה אוהב אדם שאני שונא כי אינך בני ויהיה זה בשתך ובושת ערות אמך שיאמרו שזנתה:"

7. רלב"ג שמ"א כ, ל

" ר"ל מעוותת המוסר כאילו יאמר שלא הוכיחתו אמו בקטנותו ולזה לא קבל מוסר כראוי ... וירצה בזה שהוא בן אשה שאינה ראויה לממשלה "

8. מצודת דוד שמ"א כ, ל

" רצה לומר: כאשר אמך היא נפשעת בדבר המרידה למרוד בי, כן אתה בנה דומה לה לפשוע בדבר המרד... וזה לבשתך ולבושת הגלות דופי אמך, כי הלא יאמרו הבריות, אין זה כי אם זנתה אמו והוא אינו בן שאול "

9. אוצר המדרשים (אייזנשטיין) עמוד לה

"שאלמלא לא היה שאול בן קיש מלכה את בניו בכל שעה, היה רדפהו יהונתן בנו, כשאמר לו 'בן נעות המרדוּת', אלא מתוך שהיה אימתו של שאול עליו, לא רדפו לאביו. ומנין שהיה מלכה שאול ליהונתן בנו שנאמר 'ויטל שאול את החנית עליו להכותו'"

HIDDEN WOMEN IN THE BIBLE

with Chazan Arik Wollheim

10. שמואל א לא

" וַיָּמָת שָׁאוּל וְשָׁלֹשֶׁת בָּנָיו וְנָשָׂא כָּלָיו גַּם כָּל-אֶנְשָׁיו, בַּיּוֹם הַהוּא--יָחֲדוּ. "

Thus Saul and his three sons and his arms-bearer, as well as all his men, died together on that day.

11. סנהדרין יט, ע"ב

" ור' יהושע בן קרחה נמי הכתיב את חמשת בני מיכל בת שאול אמר לך רבי יהושע וכי מיכל ילדה והלא מירב ילדה מירב ילדה ומיכל גידלה לפיכך נקראו על שמה ללמדך שכל המגדל יתום בתוך ביתו מעלה עליו הכתוב כאילו ילדו:

The Gemara asks: **And according to Rabbi Yehoshua ben Korḥa as well, isn't it written: "And the five sons of Michal, daughter of Saul, whom she bore to Adriel" (II Samuel 21:8). Rabbi Yehoshua ben Korḥa could have said to you to understand it this way: And did Michal give birth to these children? But didn't Merab give birth to them for Adriel? Rather, Merab gave birth to them and died, and Michal raised them in her house. Therefore, the children were called by her name, to teach you that with regard to anyone who raises an orphan in his house, the verse ascribes him credit as if he gave birth to him.**

12. שמ"ב, יב

" ז וַיֹּאמֶר נָתָן אֶל-דָּוִד, אֲתָהּ הָאִישׁ כֹּה-אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל, אֲנֹכִי מְשַׁחְתִּיךָ לְמֶלֶךְ עַל-יִשְׂרָאֵל, וְאַנְכִי הִצַּלְתִּיךָ, מִיַּד שָׁאוּל. ח וְאַתָּנָה לָךְ אֶת-בֵּית אֲדֹנֶיךָ, וְאֶת-נְשֵׁי אֲדֹנֶיךָ בְּחִיקָה, וְאַתָּנָה לָךְ, אֶת-בֵּית יִשְׂרָאֵל וְיְהוּדָה; "

And Nathan said to David, "That man is you! Thus said the LORD, the God of Israel: 'It was I who anointed you king over Israel and it was I who rescued you from the hand of Saul. I gave you your master's house and possession of your master's wives; and I gave you the House of Israel and Judah;

13. רד"ק שמ"ב יב, א

" עגלה אשת שאול כמו שפירשנו ומיכל בת שאול היו האחת היא אשתו והאחת בתו "

14. שמ"ב ג,

" ה והששי יתרעם, לעגלה אשת דוד; אלה ילדו לדוד, בחברון .

רד"ק שמ"ב ג, ה

" לעגלה אשת דוד. דרשו רז"ל עגלה זו מיכל בת שאול..."

15. שמואל ב פרק ג

" א וְתָהִי הַמַּלְחָמָה, אַרְכָּה, בֵּין בֵּית שָׁאוּל, וּבֵין בֵּית דָּוִד; וְדוֹד הַלֵּךְ וְחִזַּק, וּבֵית שָׁאוּל הִלְכִים וְדָלִים... ז וְלִשְׁאֹל פְּלִגְשׁ, וְשִׁמְהָ רִצְפָּה בַת-אִיָּה; וַיֹּאמֶר, אֶל-אַבְנֵר, מַדּוּעַ בָּאתָה, אֶל-פְּלִגְשׁ אָבִי. ח וַיַּחַר לְאַבְנֵר מְאֹד עַל-דַּבְּרֵי אִישׁ-בִּשְׁתִּי, וַיֹּאמֶר הָרֹאשׁ כָּלֵב אֲנֹכִי אֲשֶׁר לַיהוָה, הַיּוֹם אֶעֱשֶׂה-חֶסֶד עִם-בֵּית שָׁאוּל אֲבִיךָ אֶל-אֶחָיו וְאֶל-מִרְעֵהוּ, וְלֹא הִמְצִיתֶךָ בְּיַד-דָּוִד; וַתִּפְקֹד עָלַי עֹן הָאִשָּׁה, הַיּוֹם. ט כֹּה-יַעֲשֶׂה אֱלֹהִים לְאַבְנֵר, וְכֵה יִסִּיף לוֹ: כִּי, כַּאֲשֶׁר נִשְׁבַּע יְהוָה לְדָוִד--כִּי-כֵן, אֶעֱשֶׂה-לּוֹ. י לַהֲעֵבִיר הַמַּמְלָכָה, מִבֵּית שָׁאוּל; וְלִהְיוֹת אֶת-כֶּסֶף דָּוִד, עַל-יִשְׂרָאֵל וְעַל-יְהוּדָה--מִדָּן, וְעַד-בְּאֵר שֶׁבַע. "

"The war between the House of Saul and the House of David was long-drawn-out; but David kept growing stronger, while the House of Saul grew weaker... Now Saul had a concubine named Rizpah, daughter of Aiah; and [Ish-bosheth] said to Abner, "Why have you lain with my father's concubine?" Abner was very upset by what Ish-bosheth said, and he replied, "Am I a dog's head from Judah? Here I have been loyally serving the House of your father Saul and his kinsfolk and friends, and I have not betrayed you into the hands of David; yet this day you reproach me over a woman!

HIDDEN WOMEN IN THE BIBLE

with Chazan Arik Wollheim

May God do thus and more to Abner if I do not do for David as the LORD swore to him— to transfer the kingship from the House of Saul, and to establish the throne of David over Israel and Judah from Dan to Beer-sheba.”

16. שמ"ב כא א-יד

" א וְהִי רָעַב בְּיָמֵי דָוִד שְׁלֹשׁ שָׁנִים, שָׁנָה אַחֲרֵי שָׁנָה, וַיִּבְקֹשׁ דָּוִד, אֶת-פְּנֵי יְהוָה; {ס} וַיֹּאמֶר יְהוָה, אֶל-שָׂאוּל וְאֶל-בֵּית הַדְּמִים, עַל אֲשֶׁר-הִמִּית, אֶת-הַגִּבְעֹנִים. ב. וַיִּקְרָא הַמֶּלֶךְ לַגִּבְעֹנִים, וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם: וְהַגִּבְעֹנִים לֹא מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל הֵמָּה, כִּי אִם-מִיַּתֵּר הָאֲמֹרִי, וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל נִשְׁבְּעוּ לָהֶם, וַיִּבְקֹשׁ שָׂאוּל לְהַכְתֵּם בְּקִנְאוֹתוֹ לְבְנֵי-יִשְׂרָאֵל וַיהוּדָה. ג. וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל-הַגִּבְעֹנִים, מָה אַעֲשֶׂה לָכֶם; וּבַמָּה אֲכַפֵּר, וּבְרַכּוּ אֶת-נַחְלַת יְהוָה. ד. וַיֹּאמְרוּ לוֹ הַגִּבְעֹנִים, אִין-לִי (לָנוּ) כֶּסֶף וְזָהָב עִם-שָׂאוּל וְעִם-בֵּיתוֹ, וְאִין-לָנוּ אִישׁ, לְהַמִּית בְּיִשְׂרָאֵל; וַיֹּאמֶר מָה-אַתֶּם אֹמְרִים, אַעֲשֶׂה לָכֶם. ה. וַיֹּאמְרוּ, אֶל-הַמֶּלֶךְ, הָאִישׁ אֲשֶׁר כָּלְנוּ, וְאֲשֶׁר דָּמָה-לָנוּ; נִשְׁמַדְנוּ, מִהַתִּיצֵב בְּכָל-גְּבוּל יִשְׂרָאֵל. ו. יִנְתֶּן- (יִתֶּן-) לָנוּ שְׁבַעַה אַנְשִׁים, מִבְּנֵי, וְהוֹקַעְנוּם לַיהוָה, בַּגִּבְעָת שָׂאוּל בְּחִיר יְהוָה; וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ, אֲנִי אֶתֶן. ז. וַיַּחְמַל הַמֶּלֶךְ, עַל-מְפִיבֹשֶׁת בֶּן-יְהוֹנָתָן בֶּן-שָׂאוּל; עַל-שְׁבַעַה אַנְשִׁים, מִבְּנֵי, וְהוֹקַעְנוּם לַיהוָה, אֲשֶׁר בִּינְתָם--בֵּין דָּוִד, וּבֵין יְהוֹנָתָן בֶּן-שָׂאוּל. ח. וַיִּקַּח הַמֶּלֶךְ אֶת-שְׁנֵי בְנֵי רִצְפָה בַת-אִיָּה, אֲשֶׁר יָלְדָה לְשָׂאוּל, וְאֶת-מִפְּבֹשֶׁת; וְאֶת-מִפְּבֹשֶׁת; וְאֶת-חַמְשֵׁת, בְּנֵי מִיכָל בַת-שָׂאוּל, אֲשֶׁר יָלְדָה לְעַדְרִיאֵל בֶּן-בְּרַזְלִי, הַמַּחְלָתִי. ט. וַיִּתְּנֵם בְּיַד הַגִּבְעֹנִים, וַיִּקְיַעֵם בְּהָר לְפָנֵי יְהוָה, וַיִּפְּלוּ שְׁבַעַתִּים (שְׁבַעַתֵּם), יַחַד; וְהֵם (וְהֵמָּה) הִמְתּוּ בְיָמֵי קִצִּיר, בְּרֵאשִׁיטָה, תַּחֲלַת (בְּתַחֲלַת), קִצִּיר שְׁעָרִים. י. וַתִּקַּח רִצְפָה בַת-אִיָּה אֶת-הַשֶּׁק וַתִּטְהַר לָהּ אֶל-הַצּוּר, מִתַּחֲלַת קִצִּיר, עַד נִתְּהַמִּים עֲלֵיהֶם, מִן-הַשָּׁמַיִם; וְלֹא-נִתְּנָה עוֹף הַשָּׁמַיִם לָנוּחַ עֲלֵיהֶם, יוֹמָם, וְאֶת-חַיֵּת הַשָּׂדֶה, לַיְלָה. יא. וַיֵּגֶד, לְדָוִד, אֶת אֲשֶׁר-עָשְׂתָה רִצְפָה בַת-אִיָּה, פִּלְגָשׁ שָׂאוּל. יב. וַיִּלֶךְ דָּוִד, וַיִּקַּח אֶת-עַצְמוֹת שָׂאוּל וְאֶת-עַצְמוֹת יְהוֹנָתָן בְּנוֹ, מֵאֵת, בַּעֲלֵי יְבִישׁ גִּלְעָד--אֲשֶׁר גָּבְבוּ אֹתָם מִרְחֹב בֵּית-שָׁן, אֲשֶׁר תְּלוּם (תְּלָאוּם) שֵׁם הַפְּלִשְׁתִּים (שְׁמָה פְּלִשְׁתִּים), בַּיּוֹם הַכּוֹת פְּלִשְׁתִּים אֶת-שָׂאוּל, בְּגִלְבָּע. יג. וַיַּעַל מִשָּׁם אֶת-עַצְמוֹת שָׂאוּל, וְאֶת-עַצְמוֹת יְהוֹנָתָן בְּנוֹ; וַיֹּאסְפוּ, אֶת-עַצְמוֹת הַמּוֹקְעִים. יד. וַיִּקְבְּרוּ אֶת-עַצְמוֹת שָׂאוּל וְיְהוֹנָתָן בְּנוֹ בְּאֶרֶץ בְּנֵי-נֹחַ. בְּצֹלַע, בְּקִבְרֵי קִישׁ אַבְיוֹ, וַיַּעֲשׂוּ, כָּל אֲשֶׁר-צִוָּה הַמֶּלֶךְ; וַיַּעֲתֵר אֱלֹהִים לְאֶרֶץ, אַחֲרֵי-כֵן.

There was a famine during the reign of David, year after year for three years. David inquired of the LORD, and the LORD replied, "It is because of the bloodguilt of Saul and [his] house, for he put some Gibeonites to death." The king summoned the Gibeonites and spoke to them.—Now the Gibeonites were not of Israelite stock, but a remnant of the Amorites, to whom the Israelites had given an oath; and Saul had tried to wipe them out in his zeal for the people of Israel and Judah.— David asked the Gibeonites, "What shall I do for you? How shall I make expiation, so that you may bless the LORD's own people?" The Gibeonites answered him, "We have no claim for silver or gold against Saul and his household; and we have no claim on the life of any other man in Israel." And [David] responded, "Whatever you say I will do for you." Thereupon they said to the king, "The man who massacred us and planned to exterminate us, so that we should not survive in all the territory of Israel— let seven of his male issue be handed over to us, and we will impale them before the LORD in Gibeah of Saul, the chosen of the LORD." And the king replied, "I will do so." The king spared Mephibosheth son of Jonathan son of Saul, because of the oath before the LORD between the two, between David and Jonathan son of Saul. Instead, the king took Armoni and Mephibosheth, the two sons that Rizpah daughter of Aiah bore to Saul, and the five sons that Merab daughter of Saul bore to Adriel son of Barzillai the Meholathite, and he handed them over to the Gibeonites. They impaled them on the mountain before the LORD; all seven of them perished at the same time. They were put to death in the first days of the harvest, the beginning of the barley harvest. Then Rizpah daughter of Aiah took sackcloth and spread it on a rock for herself, and she stayed there from the beginning of the harvest until rain from the sky fell on the bodies; she did not let the birds of the sky settle on them by day or the wild beasts [approach] by night. David was told what Saul's concubine Rizpah daughter of Aiah had done. And David went and took the bones of Saul and of his son Jonathan from the citizens of Jabesh-gilead, who had made off with them from the public square of Beth-shan, where the Philistines had hung them up on the day the Philistines killed Saul at Gilboa. He brought up the bones of Saul and of his son Jonathan from there; and he gathered the bones of those who had

HIDDEN WOMEN IN THE BIBLE

with Chazan Arik Wollheim

been impaled. And they buried the bones of Saul and of his son Jonathan in Zela, in the territory of Benjamin, in the tomb of his father Kish. And when all that the king had commanded was done, God responded to the plea of the land thereafter.

17. יהושע ט

"א ויהי כששמע כל-המלכים אשר בעבר הירדן בהר ובשפלה, ובכל חוף הים הגדול, אל-מול, הלבנון--החתי, והאמרי, הכנעני הפרזי, החוי והיבوسی. ב ויתקבצו יחדו, להלחם עם-יהושע ועם-ישראל--פה, אחד. ג וישבי גבעון שמעו, את אשר עשה יהושע ליריחו--ולעי. ד ויעשו גם-המה בערמה, וילכו ויצטירו; ויקחו שקים בלים, לחמוריהם, ונאדות יין בלים, ומבקעים ומצררים. ה ונעלות בלות ומטלאות ברגליהם, ושלמות בלות עליהם; וכל לחם צידם, יבש היה נקדים. ו וילכו אל-יהושע אל-המחנה, הגלגל; ויאמרו אליו ואל-איש ישראל, מארץ רחוקה באנו, ועתה, פרתו-לנו ברית. ז ויאמרו (ויאמר) איש-ישראל, אל-החוי: אולי, בקרבי אתה יושב, ואיך, אכרות- (אכרת-) לך ברית. ח ויאמרו אל-יהושע, עבדיך אנחנו; ויאמר אליהם יהושע מי אתם, ומאין תבאו. ט ויאמרו אליו, מארץ רחוקה מאד באו עבדיך, לשם, יהוה אלהיך: כי-שמענו שמעו, ואת כל-אשר עשה במצרים. י ואת כל-אשר עשה, לשני מלכי האמרי, אשר, בעבר הירדן--לסיוחן מלך חשבון, ולעוג מלך-הבשן אשר בעשתרות. יא ויאמרו אלינו זקינינו וכל-ישבי ארצנו לאמר, קחו בידכם צידה לדרך, ולכו, לקראתם; ויאמרתם אליהם עבדיכם אנחנו, ועתה פרתו-לנו ברית. יב זה לחמנו, חם הצטידנו אתו מבתינו, ביום צאתנו, ללכת אליכם; ועתה הנה יבש, והיה נקדים. יג ואלה נאדות הין אשר מלאנו חדשים, והנה התבקעו; ואלה שלמותינו, ונעלינו, בלו, מרב הדרך מאד. יד ויקחו האנשים, מצידם; ואת-פי יהוה, לא שאלו. טו ויעשו להם יהושע שלום, ויכרת להם ברית לחיותם; וישבעו להם, נשיאי העדה. טז והי, מקצה שלשת ימים, אחרי, אשר-פרתו להם ברית; וישמעו, כי-קרבים הם אליו, ובקרבו, הם ישבים. יז ויסעו בני-ישראל, ויבאו אל-עריהם--ביום השלישי; ועריהם גבעון והכפרה, ובארות וקרית יערים. יח ולא הכום, בני ישראל, כי-נשבעו להם נשיאי העדה, ביהוה אלהי ישראל; וילנו כל-העדה, על-הנשיאים. יט ויאמרו כל-הנשיאים, אל-כל-העדה, אנחנו נשבענו להם, ביהוה אלהי ישראל; ועתה, לא נוכל לנגע בהם. כ זאת נעשה להם, והחיה אותם; ולא-יהיה עלינו קצף, על-השבועה אשר-נשבענו להם. כא ויאמרו אליהם הנשיאים, יחיו; ויהיו חטבי עצים ושאבי-מים, לכל-העדה, כאשר דברו להם, הנשיאים. כב ויקרא להם יהושע, וידבר אליהם לאמר: למה רמיתם אתנו לאמר, רחוקים אנחנו מכם מאד, ואתם, בקרבנו יושבים. כג ועתה, ארוזים אתם; ולא-יכרת מכם עבד, וחטבי עצים ושאבי-מים--לבית אלהי. כד ויענו את-יהושע ויאמרו, כי הגד הגד לעבדיך את אשר צוה יהוה אלהיך את-משה עבדו, לתת לכם את-כל-הארץ, ולהשמיד את-כל-ישבי הארץ מפניכם; ויבא מאד לנפשתינו מפניכם, ונעשה את-הדבר הזה. כה ועתה, הננו בידך: פטוב וכישר בעיניך לעשות לנו, עשה. כו ויעשו להם, כן; ויצל אותם מיד בני-ישראל, ולא הרגום. כז ויתנם יהושע ביום ההוא, חטבי עצים ושאבי מים--לעדה; ולמזבח יהוה עד-היום הזה, אל-המקום אשר יבחר. א ויהי כששמע אדני-צדק מלך ירושלים, כי-לכד יהושע את-העי ויחרימה--כאשר עשה ליריחו ולמלכה, כן-עשה לעי ולמלכה; וכי השלימו ישבי גבעון, את-ישראל, ויהיו, בקרבם. ב וייראו מאד--כי עיר גדולה גבעון, כאחת ערי הממלכה; וכי היא גדולה מן-העי, וכל-אנשיה גברים. ג וישלח אדני-צדק מלך ירושלים, אל-הוהם מלך-חברון ואל-פראם מלך-ירמות ואל-פייע מלך-לכיש ואל-דביר מלך-עגלון--לאמר. ד עלו-אלי ועזרני, ונכה את-גבעון: כי-השלימה את-יהושע, ואת-בני ישראל. ה ויאספו ויעלו חמשת מלכי האמרי, מלך ירושלים מלך-חברון מלך-ירמות מלך-לכיש מלך-עגלון--הם, וכל-מחניהם; ויחנו, על-גבעון, וילחמו, עליה. ו וישלחו אנשי גבעון אל-יהושע אל-המחנה הגלגלה לאמר, אל-תירף ידך מעבדיך: עלה אלינו מהרה, והושיעה לנו ועזרנו--כי נקבצו אלינו, כל-מלכי האמרי ישבי הרה. ז ויעל יהושע מן-הגלגל, הוא וכל-עם המלחמה עמו, וכל, גבורי החיל. ח ויאמר יהוה אל-יהושע אל-תירא מהם, כי בידך נתתים: לא-יעמד איש מהם, בפניך. ט ויבא אליהם יהושע, פתאום: כל-הלילה, עלה מן-הגלגל. י ויהי בנסם מפני ישראל, ויכנס מכה-גדולה בגבעון; וירדפם, דרך מעלה בית-חורן, ויכנס עד-עזקה, ועד-מקדה. יא ויהי בנסם מפני ישראל, הם במורד בית-חורן ויהוה השליך עליהם אבנים גדולות מן-השמים עד-עזקה--וימתו: רבים, אשר-מתו באבני הברד, מאשר הרגו בני ישראל, בחרב.

When all the kings west of the Jordan—in the hill country, in the Shephelah, and along the entire coast of the Mediterranean Sea up to the vicinity of Lebanon, the [land of the] Hittites, Amorites, Canaanites, Perizzites, Hivites, and Jebusites—learned of this, they gathered with one accord to fight against Joshua and Israel. But when the inhabitants of Gibeon learned how Joshua had treated Jericho and Ai, they for their part resorted to cunning. They

HIDDEN WOMEN IN THE BIBLE

with Chazan Arik Wollheim

set out in disguise: they took worn-out sacks for their asses, and worn-out waterskins that were cracked and patched; they had worn-out, patched sandals on their feet, and threadbare clothes on their bodies; and all the bread they took as provision was dry and crumbly. And so they went to Joshua in the camp at Gilgal and said to him and to the men of Israel, "We come from a distant land; we propose that you make a pact with us." The men of Israel replied to the Hivites, "But perhaps you live among us; how then can we make a pact with you?" They said to Joshua, "We will be your subjects." But Joshua asked them, "Who are you and where do you come from?" They replied, "Your servants have come from a very distant country, because of the fame of the LORD your God. For we heard the report of Him: of all that He did in Egypt, and of all that He did to the two Amorite kings on the other side of the Jordan, King Sihon of Heshbon and King Og of Bashan who lived in Ashtaroth. So our elders and all the inhabitants of our country instructed us as follows, 'Take along provisions for a trip, and go to them and say: We will be your subjects; come make a pact with us.' This bread of ours, which we took from our houses as provision, was still hot when we set out to come to you; and see how dry and crumbly it has become. These wineskins were new when we filled them, and see how they have cracked. These clothes and sandals of ours are worn out from the very long journey." The men took [their word] because of their provisions, and did not inquire of the LORD. Joshua established friendship with them; he made a pact with them to spare their lives, and the chieftains of the community gave them their oath. But when three days had passed after they made this pact with them, they learned that they were neighbors, living among them. So the Israelites set out, and on the third day they came to their towns; these towns were Gibeon, Chephirah, Beeroth, and Kiriath-jearim. But the Israelites did not attack them, since the chieftains of the community had sworn to them by the LORD, the God of Israel. The whole community muttered against the chieftains, but all the chieftains answered the whole community, "We swore to them by the LORD, the God of Israel; therefore we cannot touch them. This is what we will do to them: We will spare their lives, so that there may be no wrath against us because of the oath that we swore to them." And the chieftains declared concerning them, "They shall live!" And they became hewers of wood and drawers of water for the whole community, as the chieftains had decreed concerning them. Joshua summoned them and spoke to them thus: "Why did you deceive us and tell us you lived very far from us, when in fact you live among us? Therefore, be accursed! Never shall your descendants cease to be slaves, hewers of wood and drawers of water for the House of my God." But they replied to Joshua, "You see, your servants had heard that the LORD your God had promised His servant Moses to give you the whole land and to wipe out all the inhabitants of the country on your account; so we were in great fear for our lives on your account. That is why we did this thing. And now we are at your mercy; do with us what you consider right and proper." And he did so; he saved them from being killed by the Israelites. That day Joshua made them hewers of wood and drawers of water—as they still are—for the community and for the altar of the LORD, in the place that He would choose. When King Adoni-zedek of Jerusalem learned that Joshua had captured Ai and proscribed it, treating Ai and its king as he had treated Jericho and its king, and that, moreover, the people of Gibeon had come to terms with Israel and remained among them, he was very frightened. For Gibeon was a large city, like one of the royal cities—in fact, larger than Ai—and all its men were warriors. So King Adoni-zedek of Jerusalem sent this message to King Hoham of Hebron, King Piram of Jarmuth, King Japhia of Lachish, and King Debir of Eglon: "Come up and help me defeat Gibeon; for it has come to terms with Joshua and the Israelites." The five Amorite kings—the king of Jerusalem, the king of Hebron, the king of Jarmuth, the king of Lachish, and the king of Eglon, with all their armies—joined forces and marched on Gibeon, and encamped against it and attacked it. The people of Gibeon thereupon sent this message to Joshua in the camp at Gilgal: "Do not fail your servants; come up quickly and aid us and deliver us, for all the Amorite kings of the hill country have gathered against us." So

HIDDEN WOMEN IN THE BIBLE

with Chazan Arik Wollheim

Joshua marched up from Gilgal with his whole fighting force, all the trained warriors. The LORD said to Joshua, "Do not be afraid of them, for I will deliver them into your hands; not one of them shall withstand you." Joshua took them by surprise, marching all night from Gilgal. The LORD threw them into a panic before Israel: [Joshua] inflicted a crushing defeat on them at Gibeon, pursued them in the direction of the Beth-horon ascent, and harried them all the way to Azekah and Makedah. While they were fleeing before Israel down the descent from Beth-horon, the LORD hurled huge stones on them from the sky, all the way to Azekah, and they perished; more perished from the hailstones than were killed by the Israelite weapons.

18. מלכים א יח, א

" וַיְהִי, יָמִים רַבִּים, וַדְּבַר-יְהוָה הָיָה אֶל-אֱלִיָּהוּ, בַּשָּׁנָה הַשְּׁלִישִׁית לְאֹמֶר: לֵךְ הֲרֵאָה אֶל-אַחָאָב, וְאָתְנָה מָטָר עַל-פְּנֵי הָאָדָמָה." Much later, in the third year, the word of the LORD came to Elijah: "Go, appear before Ahab; then I will send rain upon the earth."

מלכים ב ח, א

א וְאֵלִישָׁע דָּבַר אֶל-הָאִשָּׁה אֲשֶׁר-הִחְיָה אֶת-בְּנֵהּ לְאֹמֶר, קוּמִי וּלְכִי אִתִּי (אֶתְּךָ) וּבֵיתְךָ, וְגוּרִי, בְּאֶשֶׁר תִּגּוּרִי: כִּי-קָרָא יְהוָה לְרַעֲב, וְגַם-בָּא אֶל-הָאָרֶץ שִׁבְעַת שָׁנִים. Elisha had said to the woman whose son he revived, "Leave immediately with your family and go sojourn somewhere else; for the LORD has decreed a seven-year famine upon the land, and it has already begun."

19. יבמות עח ע"א

" וכי היכן מצינו בשאלו שהמית הגבעונים? אלא מתוך שהרג נוב עיר הכהנים שהיו מספיקין להם מים ומזון, מעלה עליו הכתוב כאילו הרגן"

20. ירושלמי קידושין פ"ד ה"א

"על אשר המית ממנו ז' אנשים: שני חוטבי עצים ושני שואבי מים וחזן וסופר ושמש"

21. שמואל א כח, ג

" ג וְשָׁמוּאֵל מֵת--וַיִּסָּפְדוּ-לוֹ כָּל-יִשְׂרָאֵל, וַיִּקְבְּרוּהוּ בְרָמָה וּבְעִירוֹ; וְשָׁאוּל, הִסִּיר הָאֲבוֹת וְאֶת-הַיְדֻעָנִים--מִהָאָרֶץ." Now Samuel had died and all Israel made lament for him; and he was buried in his own town of Ramah. And Saul had forbidden [recourse to] ghosts and familiar spirits in the land.

22. בראשית לו כד

" כד וְאֵלֶּה בְּנֵי-צָבָעוֹן, וְאִיָּה וְעֵנָה;"

23. סנהדרין כ"א ע"א

" אמר רב יהודה אמר רב נשים בכתובה ובקידושין פלגשים בלא כתובה ובלא קידושין...". Rav Yehuda says that Rav says: Wives receive a marriage contract and betrothal; concubines are taken without a marriage contract and without betrothal.

24. אור זרוע ח"א הל' יבום וקידושין ס' תקצה

" הרי דוד נשא רצפה בת איה...משמע ליה ששאלו קידש רצפה בת איה, דאם היתה פלגש לא היתה ראויה"

HIDDEN WOMEN IN THE BIBLE

with Chazan Arik Wollheim

.25 תוס' יבמות כ"א ע"א
" הא דוד נשא רצפה בת איה.. "

.26 שמואל ב יב, ח
" ח וְאַתְּנָהּ לְךָ אֶת-בֵּית אֲדֹנָיָה, וְאֶת-נְשֵׁי אֲדֹנָיָה בְּחִיקָה, וְאַתְּנָהּ לְךָ, אֶת-בֵּית יִשְׂרָאֵל וְיִהְיֶה; וְאִם-מֵעַט--וְאִסְפָּה לְךָ, כְּהֵנָּה וְכֵהֵנָּה .

.27 יחזקאל כד
" ז כִּי דָמָה בְּתוֹכָהּ הִיא, עַל-צָחִיחַ סָלַע שָׁמְתָהּ; לֹא שָׁפַכְתָּהּ עַל-הָאָרֶץ, לְכַסּוֹת עָלָיו עֹפֶר . ח לְהַעֲלוֹת חֲמָה לְנִקְמָה נִקְמָה, נִתְּנִי אֶת-דָּמָה עַל-צָחִיחַ סָלַע--לְבַלְתִּי, הַכְּסוֹת . "

For the blood she shed is still in her; She set it upon a bare rock; She did not pour it out on the ground To cover it with earth. She set her blood upon the bare rock, So that it was not covered, So that it may stir up [My] fury To take vengeance.

.28 איוב טז יח
" אָרֶץ, אַל-תִּכְסֵי דָמִי; וְאַל-יְהִי מְקוֹם, לְזַעֲקָתִי. "

Earth, do not cover my blood; Let there be no resting place for my outcry!

.29 במדבר לה, לג
" וְלֹא-תַחְנִיפוּ אֶת-הָאָרֶץ, אֲשֶׁר אַתֶּם בָּהּ, כִּי הַדָּם, הוּא יַחְנִיף אֶת-הָאָרֶץ; וְלֹא-יִכָּפֵר, לְדָם אֲשֶׁר שִׁפָּךְ-בָּהּ, כִּי-אִם, בְּדָם שֹׁפֵכוֹ. "

You shall not pollute the land in which you live; for blood pollutes the land, and the land can have no expiation for blood that is shed on it, except by the blood of him who shed it.

.30 רד"ק שמואל א כ"א י
"ומה שאמר 'עד נתך המים עליהם' – ירדו גשמים מעט להודיע שיקברו אותם, ואחר שקברו אותם נעתר האלהים לארץ וירדו גשמים הרבה. "

.31 ותתך חמתי (ירמיה דו)
ותתך עלינו האלה (דניאל ט יא)
כאשר ניתך אפי (ירמיהו מב יח)
ויתכו כמים שאגתי (איוב ג כד)
ומטר לא ניתך ארצה (שמות ט לג)

.32 שמואל א יב
" יז הֲלוֹא קִצְרֵי-חֹטִים, הַיּוֹם--אֶקְרָא אֶל-יְהוָה, וְיִתֵּן קִלּוֹת וּמָטָר; וְדַעְנוּ וְנֵרְאוּ, כִּי-רָעַעְתֶּם רַבָּה אֲשֶׁר עָשִׂיתֶם בְּעֵינֵי יְהוָה, לְשֹׂאוֹל לָכֶם, מֶלֶךְ. "

It is the season of the wheat harvest. I will pray to the LORD and He will send thunder and rain; then you will take thought and realize what a wicked thing you did in the sight of the LORD when you asked for a king."

.33 רד"ק שמואל ב כא, יא
" וכבר כתבנו מה שפירשו רבותינו ז"ל כי היו נתלים מי"ו בניסן עד י"ז במרחשון שהוא זמן הגשמים "

HIDDEN WOMEN IN THE BIBLE

with Chazan Arik Wollheim

34. אברבנאל שמ"ב כא, י

"עד ניתך עליהם מן השמים – עד שהקב"ה הוריד עליהם מטר מן השמים, שמפני מה בא רעב לעולם קודם לכן על שאול ועל בית הדמים? על אשר המית את הגבעונים, וכיוון שנפרע עוון זה, מיד ניתך עליהם מים מן השמים..."

35. יבמות עח ע"א

"מאי טעמא גזר עלייהו דכתיב (שמואל ב כא, א) ויהי רעב בימי דוד שלש שנים שנה אחר שנה ראשונה אמר להם שמא עובדי עבודת כוכבים יש בכם... בדקו ולא מצאו שניה אמר להם שמא עוברי עבירה יש בכם... בדקו ולא מצאו שלישית אמר להם שמא פוסקי צדקה ברבים יש בכם ואין נותנין... בדקו ולא מצאו אמר אין הדבר תלוי אלא בי מיד ויבקש דוד את פני ה'... וכתב התם (במדבר כז, כא) ושאל לו במשפט האורים לפני ה' ויאמר ה' אל שאול ואל בית הדמים על אשר המית הגבעונים אל שאול שלא נספד כהלכה

36. ילקוט שמעוני שמ"ב רמז, קנד

"מיד עמד וכנס כל זקני ישראל וגדוליהם, ועברו את הירדן ובאו ליבש גלעד ומצאו את עצמות שאול ויהונתן בנו, שלא שלטה בהם, ונטלו אותם ונתנו אותם בתוך ארון. ועברו את הירדן, שנאמר 'ויקברו את עצמות שאול ויהונתן בנו וגו' ויעשו כל אשר צוה המלך. מה צוה המלך? צוה להיות מעבירין ארונו של שאול בכל גבול שבט ושבט, והיה השבט שנכנס בו ארונו של שאול היו יוצאים הם ובניהם ובנותיהם ונשותיהן וגומלין חסד עם שאול ובניו, כדי שיצאו כל ישראל ידי חובתן. וכיון שראה הקב"ה שגמלו חסד, מיד נתמלא רחמים ונתן מטר על הארץ, שנאמר 'ויעתר א-להים לארץ אחרי כן' "

37. רד"ק שמואל ב כא, יא

"כי דבר גדול עשתה ומפני זה נכמרו רחמיו וצוה לקברם, ובדרש ראה כי **אשת חיל היתה** ולקחה לאשה"

38. יבמות דף עט עמוד א

"והא כתיב: (דברים כ"ד) לא יומתו אבות על בנים וגו'! אמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן: **מוטב שתעקר אות אחת מן התורה ואל יתחלל שם שמים בפרהסיא**. (שמואל ב' כ"א) ותקח רצפה בת איה את השק ותטהו לה אל הצור מתחלת קציר עד נתך מים עליהם מן השמים ולא נתנה עוף השמים לנוח עליהם יומם וחית השדה לילה, והא כתיב: (דברים כ"א) לא תלין נבלתו על העץ! אמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יהוצדק: **מוטב שתעקר אות אחת מן התורה ויתקדש שם שמים בפרהסיא**, שהיו עוברים ושבים אומרים: מה טיבן של אלו? הללו בני מלכים הם, ומה עשו? פשטו ידיהם בגרים גרורים, אמרו: אין לך אומה שראויה להדבק בה כזו, ומה בני מלכים כך, בני הדיוטות על אחת כמה וכמה! ומה גרים גרורים כך, ישראל על אחת כמה וכמה! מיד נתוספו על ישראל מאה וחמשים אלף..."

39. במדבר רבה ח

"א"ר אלעזר כתיב (צפניה ב) "בקשו את ה' כל ענוי הארץ אשר משפטו פעלו מהו אשר משפטו פעלו" שהוא עושה משפטו ופעלו כאחת את מוצא הקב"ה תובע משפטן של גבעונים מן שאול וזוכר פעולתו של שאול לשלם לו שכר טוב. באותה שעה אמר דוד וכי בשביל הגרים הללו עשה הקב"ה לעמו כן א"ל הקב"ה **אם תרחיק את הרחוקים סופך לרחק את הקרובים** צא ולמד יהושע רבך שבשעה שאמרו הגבעונים (יהושע י) "עלה אלינו מהרה והושיעה לנו ועזרנו" באותה שעה אמר יהושע וכי בשביל הגרים הללו אנו מטריחים על הצבור א"ל הקב"ה יהושע **אם תרחיק את הרחוקי' סופך לרחק את הקרובים...**"

Sylvia & David Kellerman Beit Medrash Program

HIDDEN WOMEN IN THE BIBLE
with Chazan Arik Wollheim